

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 604/2012-32

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 7. mája 2013 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Ladislava Orosza o sťažnostiach Z. K., L., a T. R., V., zastúpených H., s. r. o., B., konajúca prostredníctvom konateľa a advokáta Mgr. P. K., vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C/86/2004, za účasti Okresného súdu Bratislava I, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Z. K. a T. R. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1

Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 86/2004 porušené boli.

2. Okresnému súdu Bratislava I prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 86/2004 konal bez zbytočných prietáhov.

3. Z. K. a T. R. priznáva finančné zadost'učinenie každej v sume po 3 000 € (slovom tritisíc eur), ktoré im je Okresný súd Bratislava I povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava I je povinný uhradiť Z. K. a T. R. trovy konania v sume 323,49 € (slovom tristodvadsaťtri eur a štyridsaťdeväť centov) na účet ich právnej zástupkyne H., s. r. o., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. júna 2012 doručená sťažnosť Z. K., L., vedená pod sp. zn. Rvp 5586/2012, a sťažnosť T. R., V., vedená pod sp. zn. Rvp 5588/2012 (ďalej len „sťažovateľky“), zastúpených H., s. r. o., B., konajúca prostredníctvom konateľa a advokáta Mgr. P. K., vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C/86/2004.

Sťažovateľky v sťažnostiach zhodne uvádzajú:

„V občiansko-právnom konaní vo veci žalobcov/navrhovateľov: 1.) A. K. a spol... proti žalovaným/odporcom: 1.) SR - Ministerstvo spravodlivosti SR..., 2.) SR - Ministerstvo

vnútra SR... 3.) SR - Ministerstvo financií SR... 4.) SR - Ministerstvo hospodárstva SR... vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 15C/86/2004, o náhradu škody, sťažovateľ podal dňa 13. apríla 2004 žalobu na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom (v zmysle § 18 a nasl. z. č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom).

Sťažovateľ v predmetnej žalobe okrem iného navrhoval, aby súd po vykonanom dokazovaní vydal rozsudok, v ktorom určí, že žalovaný Slovenská republika v zastúpení: Ministerstvo spravodlivosti SR alebo Ministerstvo vnútra SR alebo Ministerstvo financií SR alebo Ministerstvo hospodárstva SR je povinný zaplatiť žalobcovi škodu v uplatnenej výške a nahradiť žalobcovi trovy konania spočívajúce v trovách právneho zastúpenia. Sťažovateľ ďalej v predmetnej žalobe súdu oznámil, že trvá na svojom práve na verejné prerokovanie veci.

Okresný súd Bratislava I ako súd prvého stupňa konajúci vo veci do dnešného dňa, t. j. po viac než ôsmich rokoch, vo veci nerozhodol.

Dňa 16. 05. 2012 podal sťažovateľ sťažnosť na postup súdu predsedovi Okresného súdu Bratislava I. Do dnešného dňa nebol sťažovateľ o spôsobe vybavenia sťažnosti vyrozumený.

Z uvedených skutočností vyplýva, že Okresný súd Bratislava I nerozhodol v predmetnom konaní po viac než ôsmich rokoch, a to bez zavinenia na strane sťažovateľa, ostatných žalobcov alebo žalovaných.“

V sťažnostiach ďalej zhodne poukazujú na okolnosti predmetného konania a uvádzajú:

„... Žalobou sa sťažovateľ domáhal priznania náhrady škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom s príslušenstvom. Obdobné prípady s identickým právnym a skutkovým stavom boli súdmi rozhodnuté v podstatne kratšom časovom období.

... Sťažovateľ žiadnym úkonom neprispel k prietahom alebo k spomaleniu postupu súdu prvého stupňa.

... Nečinnosť a neefektívnu činnosť súdu (veľký časový odstup od podania návrhu do právoplatného rozhodnutia vo veci, ku ktorému doposiaľ nedošlo) nemožno podľa názoru sťažovateľa ničím ospravedlniť.

Neodôvodnené prietahy, ktorými sa konanie nezmyselne predĺžilo, a to najmä v dôsledku nečinnosti Okresného súdu Bratislava I, viedli k porušeniu základného práva na prerokovanie veci sťažovateľa bez zbytočných prietahov.“

Na tomto základe sťažovateľky navrhujú, aby ústavný súd po prijatí ich sťažností na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„... Základné právo [sťažovateľiek]... na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd bolo postupom Okresného súdu Bratislava I porušené.

... Okresnému súdu Bratislava I prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C/86/2004 konal bez zbytočných prietahov.

... [Sťažovateľkám jednotlivo]... priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 4.500,-EUR (slovom: štyritisícpäťsto eur), ktoré [im] je Okresný súd Bratislava I povinný vyplatiť na účet advokátskej kancelárie H., s. r. o.,... do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

... Okresný súd Bratislava I je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia... [sťažovateľkám jednotlivo]... v sume 323,49 EUR... na účet advokátskej kancelárie H., s. r. o... do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

Návrh na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia sťažovateľky odôvodňujú takto:

«Nečinnosťou porušovateľa základného práva sťažovateľa vznikla sťažovateľovi ujma spôsobená bezdôvodným predlžovaním stavu právnej neistoty, kedy všeobecné súdy nedokázali rozhodnúť sťažovateľovu vec v primeranej lehote. Treba zároveň prihliadnuť na fakt, že požadovaná náhrada škody predstavuje výšku finančných prostriedkov investovaných do tzv. „nebankových subjektov“, pričom tieto finančné prostriedky predstavovali dlhoročné úspory sťažovateľa.

S ohľadom na vyššie uvedené sa domnievame, že závažnosť vzniknutej ujmy a jej okolnosti sú veľmi významnej kvality a žiadame preto súd, aby prihliadol k tejto skutočnosti.»

Ústavný súd sťažnosti sťažovateľiek pôvodne vedené pod sp. zn. Rvp 5586/2012 a sp. zn. Rvp 5588/2012 predbežne prerokoval, prijal ich na ďalšie konanie uznesením č. k. IV. ÚS 604/2012-8 z 22. novembra 2012 a zároveň rozhodol o ich spojení na spoločné konanie, ktoré je ďalej vedené pod sp. zn. IV. ÚS 604/2012. Po prijatí sťažností na ďalšie konanie ústavný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľiek a predsedníčku okresného súdu, aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Právny zástupca sťažovateľiek a predsedníčka okresného súdu ústavnému súdu oznámili, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Vzhľadom na oznámenia právnej zástupkyne sťažovateľky a predsedníčky okresného súdu, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od neho nie je možné očakávať ďalšie objasnenie veci.

Predsedníčka okresného súdu sa k sťažnosti vyjadrila v prípise č. Spr 3932/2012 z 28. marca 2013, v ktorom poukázala na doterajší priebeh konania a jednotlivé úkony, ktoré okresný súd v namietanom konaní urobil. Ďalej v prípise uviedla:

„Čo sa týka právnej i skutkovej stránky veci vedenej pod sp. značkou 15C 86/2004, mám za to, že sa jedná o štandardnú občianskoprávnu vec patriacu do rozhodovacej agendy všeobecného súdnictva. Zložitou sa však predmetná vec javí z dôvodu viacerých účastníkov konania vystupujúcich na strane navrhovateľa a z toho vyplývajúcej komplikovanej situácie pri vykonávaní dokazovania výsluchmi účastníkov ako i pri ustalovaní okruhu účastníkov konania v dôsledku ich úmrtí. Poukazujem na úmrtie viacerých navrhovateľov, a to navrhovateľky v 1. rade - p. A. K. (viď č. l. 238 spisu), navrhovateľa v 2. rade p. Z. D. (viď č. l. 227), navrhovateľa v 4. rade p. O. K. (viď č. l.

273), navrhovateľa v 5. rade p. J. S. (viď č. l. 230) ako i navrhovateľa v 9. rade - p. Š. K. (viď č. l. 259).

Dovolim si poukázať i na to, že samotný právny zástupca navrhovateľov tým, že podal žalobný návrh, kde na strane navrhovateľov vystupuje desať vzájomne cudzích navrhovateľov, zvolil formu, ktorá sama o sebe tvorila hrozbu zdĺhavého konania. Zároveň v priebehu súdneho konania bola pôvodnému právnenému zástupcovi navrhovateľov pozastavená činnosť advokáta, túto skutočnosť súdu však iniciatívne neoznámil a spoločnosť H., s. r. o. (pôvodné obch. meno H., s. r. o.) relevantné plné moci súdu doručila až na výzvu súdu v priebehu roku 2010.

S poukazom na jednotlivé vyššie uvedené úkony súdu musím však konštatovať, že konanie v predmetnej veci je poznačené prietiahmi, i keď aktuálne súd vo veci postupuje bezprietahovo. Oznamujem Vám, že subjektívne zavinenie zákonnej sudkyne, vyššieho súdneho úradníka, prípadne iných zamestnancov súdu zistené nebolo, k vzniku prietahov došlo z objektívnych dôvodov, a to najmä z dôvodu nadmernej zaťaženia sudcov občianskoprávneho úseku Okresného súdu Bratislava I a vysokého počtu pridelených vecí súdneho oddelenia 15 C, keď predmetná vec bola konajúcim súdom vybavovaná podľa svojho poradia. Pokiaľ ide o iné okolnosti, ktoré majú podľa môjho názoru vplyv na prietahy v konaní, dovoľujem si poukázať i na to, že napr. na opakovanú výzvu súdu zo dňa 3. 2. 2009 tunajší súd z Okresného súdu v Lučenci obdržal odpoveď až dňa 7. 4. 2010 a žiadané dedičské rozhodnutie po nebohom navrhovateľovi v 9. rade bolo na tunajší súd doručené po viacerých urgenciách až dňa 9. 11. 2011, teda po viac ako dvoch rokoch.

Konečné rozhodnutie ponechávam na zváženie Ústavnému súdu Slovenskej republiky.

Zároveň si dovoľujem požiadať Ústavný súd Slovenskej republiky, aby pri rozhodovaní o priznaní finančného zadosťučinenia vzal do úvahy vyššie uvedené objektívne dôvody, pre ktoré k prietahom v konaní došlo, a aby sťažovateľom nepriznal finančné zadosťučinenie v plnej výške.“

Právny zástupca sťažovateľiek po predchádzajúcej výzve ústavného súdu poskytol svoje stanovisko k vyjadreniam predsedníčky okresného súdu podaním zo 17. apríla 2013,

pričom uviedol, že sťažovateľky trvajú na priznaní finančného zadost'učinenia v sume uvedenej v sťažnosti.

II.

Ústavný súd z vyžiadaného súdneho spisu zistil, že desať navrhovateľov podalo 13. apríla 2004 okresnému súdu návrh na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom, ktorým si uplatnili nárok na zaplatenie sumy 1 253 000 Sk s prísl. Okresný súd uznesením č. k. 15 C/86/2004-66 z 2. augusta 2004 vyzval právneho zástupcu navrhovateľov, aby odstránil nedostatky návrhu, t. j. presne označil navrhovateľa v 9. rade, a predložil kópie príloh v potrebnom počte na doručenie účastníkom konania. Právny zástupca reagoval na túto výzvu podaním doručeným okresnému súdu 13. augusta 2004. Okresný súd uznesením č. k. 15 C/86/04-70 zo 4. januára 2005 vyzval odporcov v 1. až 4. rade, aby sa vyjadrili k návrhu. Odporcovia predložili svoje vyjadrenia k návrhu do 11. februára 2005, pričom okresný súd doručoval 20. februára 2006 tieto vyjadrenia právnenému zástupcovi navrhovateľov. V súdnom spise je záznam zákonnej sudkyne o potrebe zabezpečiť výsluch navrhovateľov dožiadanými súdmi z dôvodu hospodárnosti konania. Tento prípis bol realizovaný 18. júla 2007, keď vyšší súdny úradník vyhotovil dožiadanie pre Okresný súd Lučenec, v ktorom žiadal o výsluch navrhovateľov v 1., 3., 5., 6., 9. a 10. rade. Súdny spis bol následne odoslaný dožiadanému súdu 9. mája 2008.

Okresný súd Lučenec prevzal predmetný spis s dožiadaním 13. mája 2008. Dňa 16. júna 2008 upovedomil právneho zástupcu navrhovateľov o konaní výsluchu 30. júna 2008 a zároveň predvolal v dožiadaní označených navrhovateľov na výsluch. Zásielky pre štyroch navrhovateľov boli vrátené Okresnému súdu Lučenec ako nedoručené. Dňa 30. júna 2008 Okresný súd Lučenec vypočul navrhovateľky - A. K. a Z. K. (sťažovateľku). Do súdneho spisu bolo doručené oznámenie o tom, že navrhovateľ Š. K. zomrel 30. januára 2004. Vyšší súdny úradník prostredníctvom Mestského úradu v L. zisťoval pobyt navrhovateľky M. T. Okresný súd Lučenec ďalej prípisom upovedomil právneho zástupcu navrhovateľov o výsluchu navrhovateľov 11. júla 2008. Dňa 7. júla 2008 bola Okresnému súdu Lučenec vrátená nedoručená zásielka pre navrhovateľa Z. D. s poznámkou, že tento

účastník konania zomrel. Obvodné oddelenie Policajného zboru L. 15. júla 2008 oznámilo Okresnému súdu Lučenec trvalý pobyt navrhovateľky M. T.

Následne Okresný súd Lučenec vrátil predmetný spis okresnému súdu, ktorý mu bol doručený 18. júla 2008, a na základe dožiadania o výsluch navrhovateľky v 6. rade bol spis odoslaný 19. decembra 2008 Okresnému súdu Revúca.

Okresný súd Revúca 7. januára 2009 predvolal navrhovateľku v 6. rade na výsluch, ktorý sa mal uskutočniť 20. januára 2009, avšak na základe telefonického ospravedlnenia sa jej výsluch uskutočnil 21. januára 2009. Predmetný spis bol potom doručený okresnému súdu (29. januára 2009).

Okresný súd ďalej zisťoval okruh dedičov po navrhovateľoch, ktorí medzičasom zomreli - Z. D., J. S. a Š. K. Z tohto dôvodu žiadal prípismi z 3. februára 2009, 23. júna 2009 a 24. novembra 2009 od Okresného súdu Lučenec doručenie právoplatného osvedčenia o dedičstve. V prípise z 12. marca 2010 okresný súd žiadal Okresný súd Lučenec, aby mu oznámil okruh dedičov aj v prípade, ak dedičské konania nie sú ešte právoplatne skončené. Okresný súd Lučenec doručil rozhodnutia v predmetných dedičských veciach okresnému súdu 7. apríla 2010. V nadväznosti na to okresný súd 16. apríla 2010 vyzval právneho zástupcu navrhovateľov, aby oznámil, či Advokátska kancelária H., s. r. o., prevzala zastupovanie navrhovateľov po advokátovi JUDr. H. Okresný súd tiež žiadal Okresný súd Lučenec, aby mu doručil osvedčenie o dedičstve po navrhovateľovi Š. K. Podaním doručeným 14. mája 2010 Advokátska kancelária H., s. r. o., reagovala na výzvu okresného súdu – predložila splnomocnenia na zastupovanie navrhovateľov a oznámila skutočnosť o úmrtí niektorých navrhovateľov. Okresný súd prípisom z 10. septembra 2010 opakovane žiadal Okresný súd Lučenec o doručenie osvedčenia o dedičstve a o zapožičanie spisu v dedičskej veci vedenej Okresným súdom Lučenec pod sp. zn. 17 D/452/2007. Okresný súd Lučenec doručil predmetný spis okresnému súdu 24. septembra 2010. Okresný súd dožiadal 4. novembra 2010 Okresný súd Veľký Krtíš o výsluch niektorých navrhovateľov, resp. ich dedičov.

Z Okresného súdu Veľký Krtíš bol súdny spis vrátený po vybavení dožiadania 28. decembra 2010. Okresný súd 18. októbra 2011 opätovne žiadal Okresný súd Lučenec o zaslanie osvedčenia o dedičstve po navrhovateľovi Š. K., ktorý ho okresnému súdu zaslal 9. novembra 2011.

Okresný súd dožiadal tiež Okresný súd Revúca o výsluch navrhovateľa vo 4. rade. Okresný súd Revúca vrátil predmetný súdny spis okresnému súdu 25. novembra 2011 s oznámením, že dožiadanie nebolo možné vybaviť z dôvodu, že navrhovateľ vo 4. rade (O. K.) zomrel 3. júla 2011.

Zákonný sudca okresného súdu 5. júna 2012 uložil vyššej súdnej úradníčke povinnosť zistiť okruh dedičov po navrhovateľoch vo 4. a 5. rade a zabezpečiť výsluch dedičov po navrhovateľoch v 3. a 9. rade. Okresný súd 3. septembra 2012 dožiadal Okresný súd Revúca o oznámenie okruhu oprávnených dedičov po navrhovateľovi vo 4. rade (O. K.). Okresný súd tiež dožiadal Okresný súd Lučenec o výsluch právnych nástupcov po navrhovateľoch v 3. a 9. rade. Dňa 19. septembra 2012 Okresný súd Revúca oznámil okresnému súdu okruh dedičov po navrhovateľovi vo 4. rade - O. K.

Okresný súd Lučenec vrátil súdny spis okresnému súdu 22. novembra 2012 a následne tento súdny spis zaslal Okresnému súdu Kežmarok 15. februára 2013 s dožiadaním.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľky sa sťažnosťami domáhajú vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 86/2004.

Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 38 ods. 2 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním vecí na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosti sťažovateľiek.

1. Pokiaľ ide o zohľadnenie prvého kritéria, ústavný súd konštatuje, že vec nie je právne zložitá, tvorí štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov. Konanie je však podľa názoru ústavného súdu fakticky zložitú vzhľadom na to, že v konaní vystupuje desať navrhovateľov, ktorí majú trvalé bydlisko v obvodoch rôznych okresných súdov, čo zvyšuje nároky na ich vypočutie a aj vykonanie dokazovania prostredníctvom dožiadaných súdov, čo má vo svojich dôsledkoch vplyv na namietané konanie okresného súdu. Navyše, počas konania niektorí navrhovatelia zomreli, a preto bol okresný súd povinný zisťovať okruh dedičov, čo tiež malo vplyv na priebeh konania a jeho plynulosť. Tieto okolnosti ovplyvnili faktickú zložitosť veci, ktorú ústavný súd zohľadnil pri rozhodovaní o sťažnostiach sťažovateľiek.

2. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľiek ako účastníčok namietaného konania, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľky v doterajšom priebehu konania poskytli okresnému súdu, resp. dožiadaným súdom potrebnú súčinnosť – predovšetkým pri uskutočnení ich výsluchu.

3. Napokon ústavný súd posudzoval doterajší postup okresného súdu v namietanom konaní. Pri hodnotení postupu okresného súdu vychádzal ústavný súd zo svojej ustálenej judikatúry, podľa ktorej zbytočné priet'ahy v konaní, a teda porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou, resp. nesústredenou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne

k odstráneniu právnej neistoty účastníkov konania v primeranom čase (m. m. napr. II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd na základe skutočností vyplývajúcich zo sťažností a zo súdneho spisu konštatuje, že postup okresného súdu je poznačený viacerými obdobiami nečinnosti, resp. neefektívneho postupu v konaní. Okresný súd bol nečinný v období od 11. februára 2005, teda od doručenia vyjadrení odporcov k návrhu, do 9. mája 2008, keď súdny spis bol expedovaný dožiadanému súdu - Okresnému súdu Lučenec. Ide o obdobie nečinnosti v rozsahu tri roky a tri mesiace.

Okresný súd bol následne nečinný a nepostupoval efektívne v období od 3. februára 2009 do apríla 2010, teda v období 1 roka a 2 mesiacov. Okresný súd v tomto období žiadal Okresný súd Lučenec o doručenie právoplatného osvedčenia o dedičstve po zomretých navrhovateľoch – Z. D., J. S. a Š. K. Až na základe tretej urgencie okresný súd spresnil svoju žiadosť tak, aby bola pre Okresný súd Lučenec zrozumiteľná. Tento postup okresného súdu považuje ústavný súd za neefektívny. Občiansky súdny poriadok umožňuje, aby v prípade, ak niektorý z účastníkov zomrie po začatí konania, súd konanie buď prerušil, alebo v konaní pokračoval s dedičmi účastníkov konania, prípadne s tými, ktorí podľa výsledku dedičského konania prevzali právo alebo povinnosť, o ktoré v konaní ide, a to len čo sa skončí konanie o dedičstve, ak povaha veci nepripúšťa, aby sa v konaní pokračovalo skôr (§ 107 ods. 3 OSP). Okresný súd mohol a mal túto možnosť využiť.

Okresný súd v prípise z 28. marca 2013 argumentuje tým, že prieťahy v namietanom konaní vznikli „z objektívnych dôvodov, a to najmä z dôvodu nadmernej zaťaženia sudcov občianskoprávneho úseku“ okresného súdu a „vysokého počtu pridelených vecí“. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru, v ktorej už viackrát uviedol (napr. I. ÚS 23/03, I. ÚS 141/03, II. ÚS 153/06, III. ÚS 399/2011), že personálne problémy (dlhodobá práceneschopnosť sudcu, zmeny zákonných sudcov) a nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté prieťahy, a to len v tom prípade, ak sa na ten účel prijali včas adekvátne opatrenia (m. m. I. ÚS 39/00, I. ÚS 55/02, III. ÚS 399/2011).

Ústavný súd poukazuje na to, že uvedená argumentácia nemôže odôvodniť a ospravedlniť prieťahy v namietanom konaní v rozsahu viac ako troch rokov a tiež neefektívny postup okresného súdu v období prevyšujúcom jeden rok. Navyše je potrebné uviesť, že predsedníčka okresného súdu neuviedla vo svojom liste žiadne opatrenia, ktoré vykonala na to, aby zefektívnila, prípadne urýchlila postup okresného súdu v namietanom konaní. Z týchto dôvodov ústavný súd túto argumentáciu okresného súdu neakceptoval.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že nečinnosťou a aj neefektívnou činnosťou okresného súdu došlo v namietanom konaní k porušeniu základného práva sťažovateľiek na prerokovanie ich vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

IV.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva alebo slobody došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo alebo slobodu porušil, aby vo veci konal.

Vzhľadom na skutočnosť, že namietané konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu ešte právoplatne skončené, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy okresnému súdu prikázal, aby v ďalšom konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 86/2004 konal bez zbytočných prieťahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol o tom, že bolo porušené základné právo sťažovateľiek podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj ich právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, zaoberal sa aj ich žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia. Ústavný súd pritom vychádzal zo svojho ustáleného právneho názoru, podľa ktorého cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04).

Sťažovateľky v sťažnostiach žiadajú, aby im bolo priznané finančné zadosťučinenie v sume 4 500 € jednotlivo vzhľadom na to, že nečinnosťou *„porušovateľa základného práva... vznikla... [im] ujma spôsobená bezdôvodným predĺžovaním stavu právnej neistoty“*, a tiež vzhľadom na *„závažnosť vzniknutej ujmy a jej okolnosti“*.

Pri určení sumy primeraného finančného zadosťučinenia vychádzal ústavný súd zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Zohľadňujúc doterajšiu dĺžku namietaného konania ústavný súd považoval za vhodné a spravodlivé v danom prípade priznať finančné zadosťučinenie v sume 3 000 € každej zo sťažovateľiek (bod 3 výroku tohto nálezu).

Podľa § 36 ods. 1 zákona o ústavnom súde trovy konania pred ústavným súdom, ktoré vzniknú účastníkovi konania, uhrádza účastník konania zo svojho.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Z citovaných ustanovení § 36 zákona o ústavnom súde vyplýva, že sťažovateľ nemá obligatórny nárok na úhradu trov konania pred ústavným súdom, t. j. ústavný súd môže úhradu trov konania účastníkovi konania úplne alebo sčasti priznať podľa svojho uváženia, zohľadňujúc pritom konkrétne okolnosti daného prípadu.

V danom prípade boli ústavnému súdu doručené dve sťažnosti, pričom v každej z nich bola sťažovateľka právne zastúpená tým istým advokátom. Predmetné sťažnosti ústavný súd uznesením č. k. IV. ÚS 604/2012-8 z 22. novembra 2012 spojil na spoločné konanie, keďže sa týkali toho istého konania vedeného okresným súdom a boli v zásade obsahovo totožné. Tieto skutočnosti v podstatnej miere znížili nároky tak na prípravu zastupovania, ako aj spísanie sťažností (identický obsah), čo ústavný súd zohľadnil pri rozhodovaní o úhrade trov konania. Vychádzajúc z tejto skutočnosti, ako aj z oprávnenia priznať úhradu trov konania účastníkovi konania len sčasti, ústavný súd rozhodol o priznaní úhrady trov konania len v sume 323,49 € (bod 4 výroku tohto nálezu), t. j. v sume zodpovedajúcej úhrade trov konania za zastupovanie jednej sťažovateľky. Ústavný súd pri určení tejto sumy úhrady trov konania vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Podľa § 11 ods. 3 v spojení s § 1 ods. 3 vyhlášky odmena advokáta (základná tarifa) v konaní pred ústavným súdom za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2012 je 1/6 z výpočtového základu, čo predstavuje za jeden úkon právnej služby odmenu v sume 127,16 € a 7,63 € režijný paušál, teda za dva úkony (prevzatie a príprava zastupovania, sťažnosť) predstavuje sumu 269,58 €, ktorá bola zvýšená o 20 % DPH, pretože právny zástupca sťažovateľiek je platcom DPH, čo predstavuje celkovú sumu 323,49 €.

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľiek (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. mája 2013